

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjikkal kapják. — Nemtagok részére előfizetési díj: egészévre 4 frt., félévre 2 frt., negyedévre 1 frt.

Ugy a lap szellemi részét illető czikkek, mint az előfizetési pénzek a „Közművelődés“ szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küldendőek.

Társadalmi eszmék hatása.

IV.

Hol kell a baj orvoslását kezdeni?

Nincs könnyebb dolog, mint korholni, kárhoznatni az emberi tévedéseket; keservesen lámentálni a fölsímt bajok fölött, s azt mondani mindarra, a mi nem tetszik nekünk: a nem jól van! a nem úgy van! hej! mégis csak jobban volt ennekélőtte! nem jó időket élünk! ó idők! ó erkölcsök! mennyire elfajult a világ! még a virág is elvesztette egykori szép színét! ... s több ilyféle sohajtásokkal terhelni az éltető levegőt, mely csakugyan megnehezedik gyakran az emberi sohajoktól; azért oly nyomasztó hatása a tudóre, s fullasztó a lélekzetvételekor!

Többet ér ezeknél, ha abban törjük fejünket, fársztjuk eszünket, hogyan lehetne a fenyegető veszedelmek útját elállani? azt a sokat rettegett jövőendő pogányságot visszariasztani, nehogy, mint sáskasereg, megtelepedjék közöttünk s hirtelen fölemészze azt a kevés virányt is, a mi még itt-ott mutatkozik a kereszténység avarborította kopár mezején?! ...

Legelső lépés erre a tiszta keresztény hit kétezdés előfájának megsztítása, melyen a babonás, vak, ál, kétes, ingatag, vakmerő, képmutató-hitnek pusztító rovara, emésztő férgei rágódnak. Ezek miatt nem tud az egykor oly dus lombokkal díszelő, virágokban gazdag, s gyümölcsökkel bővelkedő terebélyes hitfája úgy virulni ma, miként valaha. Ezért oly halovány a remény színe is, mely egykoron a hit fájának üdezőld lombkoronáját képezé! Ezért olyan férges, hullatag és izetlen annak gyümölcse — a szeretet is, mely egykor olyan józú vala... E miatt:

Eltűnnek a földről a szelid erkölcsök,

S buján nő helyökben szemtelen — szömöröcsög!

Igen, mert milyén a fa. olyan a gyümölcse; minő eszmékkel bírálkodik, minő hitelvek szerint cselekszik az ember, olyan leszzen annak erkölcsi gyümölcse is. A tiszta morál csak tiszta dogmán épülhet fel. De hol az eltörpült lélek nem képes Isten tiszta ismeretéhez jutni, s az ő mindenhatósága helyett a telketlen természet tagjait és tüneményeit hívja segítségül nyomasztó bajaiban; hol az emberi szellem egén a hitbéli vakság sötét éje borong, mely miatt nem tűnhet sze-

mébe a tiszta hit csillaga s így az isteni gondviselés bölcs intézkedéseit sem vehetvén észre, vaktában hisz minden hiu véleménynek, véletlennek, vaksorsnak, kikerülhetlen végzetnek, melyeket leggyakrabban ő alkot magának saját képzelme vagy vérmozgása szerint; hol minden egyebet elhisznek az emberek, csak azt nem, a mi örök igazság, s hol ezen örök igazság halvány sugarai csak kétes világot ébresztenek a lélekben, melynek szürkületében lát is, nem is, hiszen is, nem is, a szerint, a mint az igazság fénye szemében ütközik, s azért ha jól megyen dolga, azt mondja: él a jó Isten; ha baleset éri, azt mondja: nincs Isten... hol annyira megy az égelleni merénylet, hogy az öntudat sugalma ellenére mások jogait megtámadni, az ügyefogyottak, árvák, szegények közjavit megrabolni evangéliumi okosságnak értelmezik s tartják; hol a hit s annak cselekedetei csak látszatra haszonlesés, kenyérkereset eszközeiül mutatkoznak, s mint csinált virágok illattalanul és gyümölcstelenül hullanak le a hit fájáról: ott rendithetlen tiszta jellemekre, az igazságért, ha kell, meghalni is kész igaz emberekre nem találsz!

Innen a hitbéli szédelés átmegy a társadalom egybeköttetése kapcsán annak minden rétegein; egymást érik a legszomorubb családások; legtöbben abban találják főbb élvezetüket, ha másokat megcsalhatnak, rászédhetnek; s az így elkeseredett érzékeny keblek kezdenek visszavonulni a társadalomból: szívökben megrendül az emberek iránti bizalom s az ember- és világgyűlölet sötét hollója emészti tünő életüket!... „A társadalom fagyasztó érintése által képződött jégkéreg csak nehezen és rövid időre olvad föl szívökben: de az első hideg érintésre ismét elzárul szívök, s azért az emberek, mint értéknélküli hideg kődarabtól elfordulnak tőlök; azonban, ha a sors nehezs csapásai egymást érve sujtják is e félreismerteket, ők szilárdan állanak, nyugodtan várva a szebb napokat, mert erejüket menten a külvilágtól önmagukba összpontosították, s diadaluk bizonyos.“

Igazat kell adnunk a széplelkű írónak, „a légurai“ halhatlan írója s a madarak feledhetlen barátjának, midőn így nyilatkozik:

„Mi emberek legnagyobb részint az általunk jól, rosszul alkotott társadalom rabjai vagyunk; annak

előítéletei majdnem hitágazatunkká válnak. s elég neveségesen a teremtés központjává toljuk fel parányi egyéniségünket."

De még Antistenesnek is lehet igaza, midőn azt mondja, hogy: „legveszélyesebb az álladalomra nézve az, mikor a jók és gonoszak közt nincs különbség.“ — A prédikátor pedig így sohajt fel: „Ez legnagyobb minden között, mi a nap alatt esik, hogy mindenkinek ugyanaz történik: azért telik el az emberek fiainak szíve is gonossággal és megvetéssel életökben“ — (9. 3.) — Ámde mindezen leverő és elszomorító társadalmi létjelenségek okát, alapos értelmét, ugy a látható természetben, miként a szentírás lapjain megfejtve találjuk. A természetben ugyanis a jó és rossz vagy helyesebben a hasznos és ártalmas állatok, növények, ásványok elvegyülvé találhatók.

Isten a teremtés után megtekintvén művét, azt minden részeiben jónak találta: (Móz. I. 1. 31.) honnan tehát a mérges fenevadállatok, ártalmas növények, életölő mérgek a természet országában, mikor az egész természet az emberért lön berendezve, beruházva s oly szépen fölékesítve?! . . . Nem kellene tehát, hogy a természetben rossz, ártalmas létezők, mi által az emberi élet veszélyben forogjon! . . . Isten semmi rosszat sem teremtett, hanem a bűn okozta, hogy: „megromlott vala a föld Isten előtt és megtelék gonossággal.“ (Móz. I. 6. 11.) Jó vala tehát kezdetben minden; mert csak az romolhatik meg, a mi egyszer jó is volt.

Igy történt ez magával az emberrel is; mert „valamint egy ember által jött be e világra a bűn és a bűn által a halál és ugy minden emberekre elhatott a halál, kiből mindnyájan vétkeztek.“ Azért az új frigy szerzője s legbölcsebb törvényhozója az Ur Jézus is ugy vette az emberi társadalmat, miként volt, hasonlítván azt a háléhoz, melyben a jó és rossz halak együtt vannak (Mát. 13. 47.); a szántóföldhöz, melyen a buza és konkoly együtt terem, jóllehet a magvető csak jó magot vetett abba (Mát. 13.) Ezen jó mag a kereszténység szelleme, melynek termő talaja az emberi szív; termőfaja a hit; ennek zöld lombja a remény s gyümölcse a szeretet.

Ily természetű lévén az emberekből alakult nagy társadalom, ki ütközhetik meg az abban mutatkozó hibák, emberi tévedések, gonosszágok s az erkölcsi romlottság oly sokféle alakjaiban, ha nem feleli, hogy mindezt valamint a multban a bűn okozta, ugy a jelenben is az okozza?! . . .

Ki vádolhatja a kereszténységet arról, hogy nem tudja elejét venni a világon létező sok rossznak? . . . Ki akarna elköltözni az emberi társadalomból csak azért, hogy abban anynyi viszázságot, ellentétet, fonákságot kell látnia? A kereszténység alapítója Jézus Krisztus is szemlélte mindazon rosszat, mi az emberi társadalmat földönjárta s terhelé; de azért nem költözött ki abból, jött meg nem halt érette, s tanítványait sem arra utalta, hogy a falukat, városokat kikerüljék, hanem, hogy azokba menjenek s a kereszténység szellemét terjeszszék! . . . Minő eredményt mutathatott fel idáig a kereszténység szelleme oly

véres küzdelmei után, azt megmondja annak hiteles történelme, bizonyítgatja az emberiség jelen helyzetét, melyben a mi jót, üdvöst, boldogítót találhatunk — azt mind a kereszténység szellemének köszönhetjük! Viszsa tehát — ismétlem — a kereszténység szelleméhez!

De hogyan? miben térjünk vissza a kereszténység szelleméhez, ha már — miként bevallottuk — ma nem létezik valódi kereszténység a kereszténynek nevezett társadalomban? E kérdésre már meg van adva a felelet ott hol azt sürgettük, hogy legelső lépés az igaz hit fájának a pusztító férgektől való megtisztítása legyen! . . . Ez ama nagy munka, melyet az isteni Me váltó magára vállalt, s melyet szent vére árán szerzett egyházának folytatni világvégeig megparancsolta. S azóta foly is a munka több kevesebb eredménnyel, a mint a társadalmi létviszonyok, uralkodó eszmék annak folytatását megkönnyítik, nehezítik vagy talán meg is akadályozzák!? . . . Minő eszmék vannak pedig ma egyes emberekben ugy, mint a nagy társadalomban, azokat is fölemlítettük nagyjában s így a valódi kereszténység szellemének hiánya szerény kis értekezésünkben eléggé indokolva s megismertetve lévén — azon alázatos kéréssel fordulok szíves olvasóimhoz: imádkozzanak buzgó szívvel naponta az igaz hit ajándékáért Istenhez; mert az igaz hitet csak az Isten adhatja nekünk; azért könyörög a koronás próféta is oly szívrehatóan és bizalmasan:

„Tiszta szívet teremts bennem Isten! és
Igaz lelket ujíts belső részeimben!”

Mikor ez a tiszta szív és igaz lélek a nagy emberi-társadalom minden egyes egyedében megleszen, akkor a társadalmi bajok is el fognak enyészni — de előbb soha! Hinnie kell tehát erősen és rendíthetetlenül minden embernek azt, hogy van egy örök mindenható Isten, ki e világot semmiből teremtette; annak fenntartó és gondviselő Atyja, a jók jutalmazó és gonoszak büntető bírja. Hinnie kell bűn és örömben, jólét és nyomorban, minden embernek azt, hogy a megbukott és megromlott emberi természet megváltására az istenség emberi alakban jelent meg a földön, az igazságot kihirdette, tanította, s anyaszentegyházának hátrahagyta, elküldvén neki a vigasztalás és erősség Lelkét, hogy lehessen az idők végeig az igazság oszlopa és erőssége. Hinnie kell minden embernek ezen egyház által mai napig sértetlenül és változatlanul megőrzött igazságokat, melyekből együttesen alakult s leszen gyakorlati a kereszténység szelleme.

Gondja legyen tehát a társadalomnak arra, hogy az „igazság oszlopa és erőssége“ által hirdetett igaz kereszténység elvei keblében védelemre találjanak, a hamis társadalmi eszmék áll. postolai által ki ne szorítottassanak; gondja legyen a társadalomnak arra, hogy az igaz hit hirdetői s a kereszténység szellemének terjesztői valamint a multban megtalálták védő- és fölsegítő jobbát a keresztény császár Nagy Konstantin óta annak minden méltó utódában és uralkodó társában, ugy találhassák fel azt a jövőben is; gondja legyen a társadalomnak arra, hogy az igaz kereszténység szelleme minden rétegét áthassa s a gyakorlati

életre alkalmaztassék iskolában, családban, politikában, törvényhozásban, hivatali közegekben. Így jöhet el csak „ama kor, mely után buzgó imádság epedez százezrek ajakán“: mert minden ember azt fogja tenni másnak, amit magának óhajtsa óvnifog mást azon rosztól, melyet magának sem kíván, s ime ebből áll az igaz kereszténység szelleme!

V. Cs. 7.

Szabadkőművesség, vallás és iskola.

(Folytassa Wéber Béla esp. plébános a hunyadi espereskerületi papok és tanítók 1880. apr. 22-én, Déván tartott gyűlésén.)

Akadunk gyakran olyanokra, kik midőn szó van a veszélyekről, melyekkel a szabadkőművesség a vallást és keresztény nevelést fenyegeti, szánakozólag mosolyognak. — Főlöszleges féltékenységek tartják, állítván, hogy hisz ezen szövetségről semmi olyast nem hallani, mi arra mutatna, hogy működése veszedelmes; sőt ellenkezőleg látni lehet, hogy a páholy tagjai egymást bajaiban támogatják és köztük mindig csak jó és humánus célokról van szó.

A legujabb időben is egy német iskolai lap biztosította olvasóit arról, hogy az elnevezés „szabadkőműves“ egy néptanítónak sem válik szégyenére, mivel ezen társaság vallási dolgokkal és politikával nem foglalkozik, hanem csak az egyének erkölcsi nevelését — minden ember iránti humanitást — tűzte ki magának célul: mire azon körülmény is mutat, hogy a szabadkőműves-szövetségben minden vallás és nemzet képviselve van.

Ily nyilatkozatok után azt hinné az ember, hogy a szabadkőművesség rágalmozgatja, midőn keresztényellenes szándékokról vádolják. De minekutánna ez nem áll, hasznosnak, szükségesnek tartottam esperesi kerüлетem egybegyűlt nagyon tiszt. lelkipásztorait és tisztelt tanítóit nehány a szabadkőműves írónak műveiből vett idézetekkel figyelmeztetni arra, minő álláspontot foglal el mainapság a kőművesek titkos szövetsége a keresztény vallással és iskolával szembe. Azért vizsgáljuk meg:

I. Minő álláspontot foglal el a kőműves páholy a ker. vallással és különösen a rom. kath. egyházzal szemben.

A szabadkőműves páholy célja: minden pozitív vallásnak kiirtása. Ezen cél elérésére a különböző vallásfelekezetek, és pedig első sorban a rom. kath. egyház holttestein át kellene előrehatnia, mivel ez képezi a pozitív vallásnak legerősebb védbástyáját, a többi ugynevezett egyházakkal majd könnyebb dolguk lesz. Ezért is vannak a titkos szövetségek, a páholyok vakondturásai főképen a hath. egyház ellen irányozva.

A programban, melyet a külfölddel összekötetésben álló belga sz. kőműves páholy az 1856. év jun. 24-én kiadott, többek közt következőket lehet olvasni: „Mi a kath. egyház szabadságát illeti, szabá-

lyul szolgáljon, hogy ez az alkotmányból egészen ki-töröltessék: (tehát egyházunk békóba veressék) és pedig az által: 1. hogy a szószékben való szólásszabadság korlátoztassék, 2. fosztassék meg az egyház azon jogtól, melynél fogva kebelében szerzetes rendek létez-hessenek.“

Ezen szavak úgy gondolom nem azt bizonyítják, hogy a páholyok a vallással nem foglalkoznak.

Más szabadkőművesi felszólamlások ekkép hang-zanak: „A katholicismus egy elavult formula, mely minden okos ember által megvetéssel elutasittatik — egy szuette épület. A 18-ik század végén kezdett a lelkiismert felébredni — és ezen hitvány vallással, mely az ugynevezett apostol-utódoktól öszszetákoztott, szakitani kell. A katholicismus egy mesekötemény, a tudatlanság és bárgyuság vallása, melyet az ész fákllyájával fel kell gyújtani és elhamvasztani. Igen, a kőműves páholy gyűlölete a kath. egyház ellen annyira megy, hogy felkiált: Minden erőt meg kell feszíteni, hogy ezen vak hitnek szentélyébe a halál és pusztítás vitessék be. Legfőbb célunk az, a mi Voltaire-nek és a francia forradalomnak célja volt, t. i. a katholicismust és minden pozitív keresztény eszmét, minden áron egészen kiirtani.“

Az idézett szavak, gondolom, eléggé bizonyítják, hogy a kőműves páholyok nemcsak felületesen foglalkoznak vallási ügyekkel, hanem hogy minden pozitív vallásnak irtóháborút is üzentek.

Igaz ugyan, hogy a kőműves páholyokban minden vallás és nemzet képviselve van, oly módon, hogy kath. ember is lehet szabadkőműves testvér, de mit lehet aztán egy ilyen katolikustól elvárni, mit felőle tartani — megmondja a szabadkőműves Jean Mare következő szavakban: „a kinyilatkoztatott val-lás egy nehéz ólomgolyó az emberi társadalom lábain, de szerencsénkre itt van a szabadkőművesség, hogy azon hiveket, kik ezen terhet lábairól lerázni bátrak voltak, egyesítve, szövetségébe fölvegye. Ezen szövetségesegek egész türelmessége oda megy ki, hogy egy vallást annál jobbnak hirdessenek el, minél kevesebb beltartalmat képes az felmutatni. Ezzel teljes öszhangzásban áll azon eskünek egy része, melyet Kadoëh lovag a kőműves páholyba való fölvétele alkal-mával letett és mely ekkép hangzik: „Esküszöm, hogy semmiféle más vallást követni nem fogok, mint azt, a mely a természet által a mi sziveinkbe bevésztett és kötelezem magamat, hogy ezen vallást a földgömb mindkét felén terjeszteni fogom.“ (A szabadkőműve-sek titkai című könyv 24. lapszáma alatt.)

Ez nem egyéb, mint minden pozitív, különösen minden kinyilatkoztatott vallás tagadása; nem egyéb, mint háború-üzénés minden valás ellen. Frege szabadkőműves szerint: „a keresztény kinyilatkoztatás veszedelmes ábránd, mivel az embert oda viszi, hogy ne merjen többé gondolkodni. E szerint minden józan gondolkodásu embernek kötelességében áll minden esz-közzel ezen ábránd ellen harcolni.“

Ezen természetvallás következtében a szabadkő-művességnek szükségképpen a kell mondanía a sí-rontuli életről és a lélek hallhatlanságáról. És valóban

találkozott is valaki, ki 1873-ban az erre vonatkozó k ü l , h o g y g y o n t a t ó a t y á k l e n n é t e k . W e i s -
tanokat Jézusita-Ébrándoknak nevezte el.

A szabadkőművesek azonban ezzel sem eléged-
nek meg, az Atheismusig, a személyes Istentagadásig
viszik a dolgot. — Már a múlt században megénekelte
egy német szabadkőműves a korszellemet, mint a tu-
lajdonképeni Istent: és Gagern Károly a szabad-
kőműves hitvallásáról Amerikában 1866. június 26-án
tartott felolvasásában a többek közt így nyilatkozott:
„Mevagyok győződve, hogy el jön majd az idő, mi-
dön az atheismus az egész emberimennek általános
vallása lesz. Midőn egy candidatus a római kőműves
páholyba felvétetett. (1873.) azon kérdés intéztetett
hozzá: hogy minő képzet, fogalma van
neki az Istenségéről? Mire az a jelenlevő sza-
badkőműves-testvérek általános örömeire feleletül mon-
dá: sem miféle.

A szabadkőművesek az 1863-ban tartott általános
gyűlésben pedig határozat gyanánt kimondatták, hogy
a szabadkőművesség egy olyan szövetség, mely Isten
létezéséről semmit sem akar tudni.

Ennélfogva beigazul azon állítás, hogy a sza-
badkőműves páholyok vallási dolgokkal is foglalkoz-
nak, a menyinyben t. i. minden positiv vallást elítél-
nek és megtámadnak, különösen a catholicismust, mint
olyant, mely a fennálló vallások között még mindig a
leghatalmasabb és legnagyobb befolyásu.

Ezen törekvésekkel feltűnően egybehangzik a
paedagogiának egy irányzata, mely szereti magát a
„modern“ jelzővel elnevezni. Rousseau és Basedowtól
kezdve le Dicsterweg és Dittes ig minden tanító, ki
ezeket hiven követi, egyesül a szabadkőművesekkel a
positiv vallás megtámadásában. Dittesről p. o. a bécsi
paedagogium igazgatójáról tudja a világ, hogy a
Bécsben tartott tanítói gyűlésen többek között ezen
szavakkal élt: „Mi. (az iskola) képviselői nem törö-
dünk az ismeretlen tulvilággal.“

Látszik már ebből is, hogy a modern paedago-
gia csakugyan vetélkedik a szabadkőművesekkel a
kereszténységnek, a kath. hitnek az iskolából való
kiküszöbölésében.

De térjünk vissza a szabadkőműves társulatok-
hoz és vizsgáljuk meg.

II. Hogy minő álláspontot foglalnak el a keresz-
tény iskolával szemben.

A tevékenység, melyet ezen a téren kifejtének,
meggyőzhet minket arról, hogy nemcsak tulajdon kö-
rükben ügyekeznek minden positiv vallást tagadni,
hanem hivatva érzik magukat arra is, hogy az egész
földet ezen elvek szerint reformálják. más szavakkal,
hogy az embert a hittől a földi élet ezen legdrágább
kincsétől tervszerűleg megfoszszák.

Az erre vezető utakat és eszközöket valóban jól
választották a szabad kőműves-testvérek, ezt be kell
vallanunk. Jól tudják ők, hogy kié az iskola,
azé a jövő és e szerint működnek. Már a „He-
phata“ című iratban, mely a 30-as években jelent
meg, azt mondja egy szabadkőműves többi testvérei-
nek: Gyámolítsátok a tan- és nevelés-
ügyet, s csodákat fogtok mivelní, a n él -

haupt pedig a híres szabadkőműves még ezelőtt
azon reményét fejezte ki: hogy rövid idő mul-
va fog egy általános világmorál léte-
sülni és mi (t. i. szabadkőművesek) fog-
juk az ifjúságot nevelni.

Hogy a szabadkőművesek az iskola fontosságát
és jelen tevékenységét nagyon jól belátják, még vilá-
gosabban kitetszik a következőkből: A Freimaurer
Zeitung 1973. október 18-ki kelettel egy cikket hozott,
mely azt állítja, miszerint a nevelés főcélja abban áll,
hogy az ember emberré neveltessék, és
ezen cikknek befejező szavai így hangzanak: „Test-
vérek! ügyeljete és ügyekezsetek, hogy elveink ül-
tessenek át az iskolába és a családba.“

Hasonló utasításokat adnak a többi külföldi sza-
badkőműves páholyok is. Így p. o. az egyik írja: „A
profán világot úgy kell előkészíteni, hogy elveinket
fogadja el. A népiskolai tanítást egészen épületünk
sarkkövének tekintem . . . A kőművesség kell, hogy a
modern társadalom mintája legyen, neki kötelességé-
ben áll szabad embereket képezni, iskolákat és árva-
házakat teremteni, mert ez legalkalmasabb eszköz a
kőművesség terjesztésére.“

Belgiumban már 1864. óta egy tanszövetség lé-
tezik az ottani szabadkőművesek között. Ezen szövet-
ség szakadatlanul formális háborút folytat a kath. is-
kolák ellen. (Tudja ezt, ki figyelemmel szokta a hir-
lapokat olvasni) Törekvése oda irányul, hogy szövet-
kezve az állami iskolákkal, melyek szabadkőműves
szellemben vannak szervezve, a hitfelekezeti iskolá-
kat a tanítás és nevelés teréről leszorítsák. — Ezen
ligának programja tulajdonképen 1859-ik évben Sue
Jenőnek tollából került ki. Feltalálhatni ezen program-
ban a ker. vallás és iskolák ellen intézett legveszélye-
sebb fondorkodásokat. Sue Jenő feltárja abban el-
veit kérdésekben és feleletekben. „Melyik — kérdezi
— a legjobb eszköz arra, hogy a clerialis reactiót
sikerrel megtámadhassuk? Felelet: ha a papoktól el-
veszszük az iskolát. És minő uton juthatunk ezen
eredményhez? Ugy. ha minden eszközzel propagandát
csinálunk, a sajtóban, a parlamentben, társaságokban;
ha röpiratokkal elárasztjuk az országot, ha az ország-
ban bujtogatunk és felvilágosítjuk a népet arról, hogy
okvetlen szükséges, miszerint a gyermekek morális
neveltetését mi vegyük kezeinkbe. És ezen morálnak
foglaltatnia kell egy ugynevezett polgári káthékiz-
musban.“

Ezen káthékizmust illetőleg eképpen nyilatkozik:

„Minő előnyökkel bír a polgári káthékizmusban
foglalt moral? Ezen moral sokkal felülmulja a kath.
káthé erkölcstanát, mert a kath. káthé kivéve a szü-
lők iránti tiszteletről, a felebaráti szeretetről és a lo-
pás tilalmáról szóló parancsokat, csupán bálványozás
és hazugságok gyűjteménye, csalások chaossa.“ Ilyen
állításokkal iparkodik Sue Jenő kőműves-testvér bebi-
zonyítani, hogy menyinyre szükséges a kath. egyház-
nak az iskolára még fönnálló befolyását minden esz-
közzel megbénítani, mindenekelőtt a tanszabadság el-

törlése, aztán minden vallásoktatásnak az iskolából való kiüzetése által.

Hogy a vallás nélküli iskola egyike a legalkalmasabb eszközöknek arra nézve, hogy a világ minden keresztényességből kivetkeztessek, ezt nagyon jól tudják a szabadkőművesek urai. Bizonyítja ezt a következő szabadkőműves nyilatkozat is: „A természetfölötti tekintélyről szóló elv, mely az embert méltóságától megfosztja, a gyermeknevelésre nézve haszontalan és képes a növendéket utóljára oda vinni, hogy egészen erkölcstelen lesz. Szükséges tehát, hogy az isteni tekintély elvét az iskolából kiküszöböljük.“ Még jellemzőbb ebben a tekintetben a belga „Nagy Oriens“-nek 1864-ben készült törvényjavaslata, melynek két első cikke ekkép szól: „1. Minden vallástanítást el kell tiltani. 2. Erőszakkal kell apát, anyát kényszeríteni, hogy gyermekét iskoláinkba küldje.“

A boldogult orléansi püspök, Dupanloup ezt olvasván, ekkép nyilatkozott: jól vigyázzunk azon rémulletes összefüggésre, mely e két cikk között létezik. Ha t. i. ezen szabadsághősöknek kívánsága teljesül, a gyermek nem többé a szülők tulajdona, és a törvény kényszeríteni fogja a szülőket, hogy gyermekeiket olyan iskolába küldjék, melyben vallásoktatás nem létezik. Valóban ha létezik, átokteljes és undok zsarnokság, akkor ez annak nevezhető.

Igy állván a dolog, könnyen megmagyarázhatni az európai államok azon törekvését, hogy a gyermek az iskolalátogatásra kényszeríttessék, azon törekvés, melynél fogva az állam a dohánymonopoliummal meg nem elégedvén, még tanmonopoliumot is szeretne magának biztosítani. Ezen erőlködés, mint a belga szabadkőműves páholy világosan kimondja, oda céloz, „hogy a gyermekeket erőszakkal is lehessen kényszeríteni arra, hogy az Isten- és vallás nélküli nevelésben részt vegyenek.“

Még sok más adatokkal is szolgálhatunk a szabadkőművesek ellen, mivel szerencsére vége azon időnek, melyben terveik titkos homályban burkolva voltak. és azon állításuknak, hogy a vallással nincs semmi közük, senki már hitelt nem ad. A szabadkőművesek maguk sem csinálnak jelenleg titkot célzataikból. azon kívül pedig találatnak még oly becsületes és bátor férfiak, kik átlátván ezen társulat veszedelmes törekvéseit, abból megdöbbenve visszalépnek és másokat is jobb utra térítenek.

Az elősoroltak, gondolom, elég nyomatékosan mutatják, hogy nincs intézet a földkerekségen, mely a keresztény nevelésre és iskolára veszedelmesebb, mint a szabadkőművesek szövetsége. Fájdalom, hogy ezen szövetség törekvései hazánkban is némi sikerrel dicsekednek. Az egész mostani tanszervezet a szabadkőművesek tanainak kedvez és ha nem is mondhatjuk, hogy a vallás jelenleg iskoláinkból ki van üzve, mégis a legtöbb modern tanítóknak -- kik hitetlenségükkel bátran és nyíltan dicsekednek -- követelése oda megy ki, hogy az iskola minél előbb minden eddigi egyháziasságából kivetkeztessek.

Egyelőre még meglegészik a liberalis világ a „közös“ iskolával, melyre talán a „vallástalan“

iskola következett volna, ha a vörös socialismus rémalakja nem készítetett volna bizonyos nagy urakat hogy azon nézetnek hódoljanak, hogy a nagy tömeget tán még sem tanácsos egészen vallás nélkül hagyni. Csupán csak a félelem volt oka annak, hogy a német bir odalmi gyűlésben az öszszes liberalis pártok a vallástanításnak szükségességét, mint a modern paedagógiával öszsze nem ütközőt, határozottan kimondották.

Már Plutarch mondta: az ember vallás nélkül állattá lesz, és ahhoz, hogy vérszomjas szörnyeteggé váljék. egyéb nem kellene csak oroszlán körmök és farkas-fogak.

Ha ez áll, akkor minden ker. nevelőnek tehát nekünk mindnyájunknak is, kik itt egybegyűltünk, mint-hogy a reánk bízott ifjúság valódi boldogsága szívünkön fekszik. el kell rémulnunk a szabadkőműves páholyok iszonyatos tervei felett, melyek kisebb-nagyobb mértékben már nálunk is valósulni kezdenek.

Ohajtom. élénken ohajtom. hogy mint a tanítás és nevelés fáradságos mezejére állított munkások egyesüljünk tettekben a keresztény iskolák megmentésére.

TÁRCSA.

A z ü v e g e m b e r k e .

Irtta: Mylius Otfried,

Szabadon fordította: Dr. Fülöp Adorján.

III.

(Folytatás.)

A nagynéne előadta elmaradásának okát, s áradózt dicséreteiben Angelika ajándékairól, izléséről. e napon mutatott szorgalmáról és bőkezűségéről.

„De ez tulong-tul van, édes hugom!“ kiáltá, „mit gondolsz, ennyi pénzt pazarolsz el oly tárgyakért, melyekre alig van szükségem. s melyeket magam is könnyen megszerezhettem volna?“

„Azért tettük ezt, mivel reméltük.“ válaszolá Angelika édesen. „hogy mindezek nagyobb öröme legyenek. ha kezeinkből veszi!“

„De e pompás, értékes téli felső?“ . . .

„Lajostól van, ki jöltevő nagynénénk számára Londonból rendelte!“ felelé Angelika.

„S e szép fejkötő, nyakkendő. meg ez a fátyol?“

„Azokat meg én adom,“ mondá Angelika szerényen, „magam készítém, s ámbár tán nem is a legújabb divat szerint készültek. s talán nem is izlésesek, de azért szives szeretettel és hálával készítettem.“

„Ah, mily szépek, nagyon szépek! igen nagyszerűek; de ifjaknak s nem nekem valók!“ mondá Móhrné mentegetődzve.

Mi lehet eléggé szép, mi eléggé nagyszerű számodra, édes nagynéném, és mi volna igen ifjas, irányomban soha sem vénülő szívjóságához képest,“ vi-

szonza Angelika, s a hála könnyeivel ölelé körül a derék nőt.

„Köszönöm, édes Angelikám!” Te és férjed nagyon megörvendeztetettek!” mondá Móhrné, ki nem szereté a sok beszédet. „De nem kellett volna ily sokra terjeszkedni: kevesebb is megörvendeztet vala. Most már én is megkísérlem adományotokat viszonozni!”

„Viszonozni?” kiáltá Wurmholz, és megcsókolá a nagynéne kezét: „oh csak arról ne beszéljen, kedves nagyném! Hisz mi annyira le vagyunk kötelezve, hogy mindenünket csak Önnek köszönhetjük. Nekünk kell a jótéteményt meghálálni, de mi arra képesek soha sem leszünk, az ennél sokkal nagyobb!”

„Ej, hagyjon békét, ne hizelegjen.” mondá Móhrné tettetett boszankodással. „Mit is tettem Önnel és Angelikával egyebet, mint legfeljebb is kötelességemet? És nagyon rossz volnék s érdemtelen nagy vagyonomra, ha másként cselekszem! Végre is köszönöm, édes gyermekeim, elfogadom, de adótotok nem maradok! — Azonban még ma este természetesen az leszek, mert Leopoldom nincs itt, s különben sem adhattam volna neki oda az angyalfiát, mivel Dalem Tóbiás felültetett, mert ez a jött-ment népség inkább nyomorog és koldul, mint dolgozik!”

„Vajjon nem előítélet-e ez, jó nagyném?” kérdé szerényen Lajos. „Nekem úgy tetszik, hogy az a szegény ember szorgalmas...”

„Ej, ne tanítson engem Wurmholz ur, ismerem azt a csöcselék népet.” kiáltá Móhrné, tagadólag rázva fejét: „Tóbiás is csak egy azon büszke koldusok és szájas emberek közül, kiknek jobban esik a koldult kenyér, mint a megérdemelt munkabér. Már ma is azzal a nyomorék fiával minden ok nélkül össze-vissza járván a várost, mutogatta neki a kirakatokat — pedig hiába sovárog a szőlőre, úgy sem éri el — s az alatt otthon áll a munka! Mert az a haszontalan csöcselék inkább is ácsorog, mint dolgozik: természetesen mert a mellett nem fárad el; ennek pedig az a következménye, hogy irigyek, s hova-tovább, annál követelőbbek lesznek, s ak’or azután nem lehet velők semmire menni.

Wurmholz tekintete ezalatt elborult s egy mély sohajtással nyomta el ellenkező nézetét, mely már majdnem nyelve hegyén vala.

„De édes nagyném,” mondá azután, „talán csak nem akar még menni? Engedje meg, hogy én is adhassak valami angyalfiát. S ezzel kezén fogva bevezeté az asszonyokat szobájába, hol íróasztalán Móhrné számára egy színházi láteső vala; Angelika számára pedig egy egyszerű háziköntös s egy ezüst kis takarékpénztartó, melybe a gyöngéd, hálás férj néhány darab arany-pénzt alaptőke gyanánt tett Angelika gazdálkodó erényének elismeréséül.

Ha mindjárt nem is volt összemérhető az ajándék neje figyelmes gondoskodásának és szeretetének adományával: mégis legnagyobb örömmel fogadtaték jelképes s egyszersmind hízolgó ajándéka, s ritkán lángol oly magasra két ember szívében a legtisztább s legbensőbb érzet, mint az az érzelem vala, a mely a házaspár szívében fellobbant, midőn kölcsönös szere-

tekők e jeléért némán összeölelkezének. Még magának az erős természetű Móhrnének is, a ki bizony legkevésbé sem volt érzelgős könyek boriták szemeit.

„Jó éjt gyermekeim!” mondá: „nem akarok tovább is zavarni, de holnap jókor legyetek készen, hadd adjam én is át az angyalfiát!” Angelika eléggé rimázkodott, hogy maradjon velők theázni: de hasztalan! „Annyi a rendezni s tenni valóm, mondá, hogy azt sem tudom, hol kézdjem,” azért visszatért szép lakásába unokahugától s ennek férjétől kísértetve.

Az ifju házaspár magára maradt, s észre leheté venni, hogy anégy szemközti párbeszédre való szorulás nem esék terhőkre. A szív valódi ünnepeit a legszűkebb körökben legörömostebb ünnepeljük. „Meg kell engedned, Lajosom, hogy angyalfiádat szobádba vigyem!” mondá Angelika hizelegve; „ott leteszszük ajándékainkat a fiókos szekrényre egymasmellé, s a te szobában theázunk, ha neked is úgy tetszik!”

(Folyt. köv.)

Kisebb közlemények.

Nyilvános hála-köszönet. Nagyméltóságú püspök urunk! Legkegyelmesebb Főpásztorunk! Mindenkör megdöbben keblünk, midőn naponkint látjuk községünkben azon szerencsétlen egyéneket, kiknek a mult ápril 19-én minden vagyonuk a lángok áldozatja lett; — s mindannyiszor a háladatosság szikrái hevitik kebleinket, és elmellozhetetlen szentkötelességünk ké teszik meghálálni Excellentiádnak azon magasztos áldozatját, melyet a 34 csaknem földöntető szerencsétlen, s vagyon nélkül maradt szegény égett embe-reink számára a részvét és irántunk szeretettel oltárára kegyes adakozásában bemutatott.

Mi tehát, legkegyelmesebb Főpásztorunk! azon szegényeink, s egyszersmind gyenge anyagi tehetséggel bíró községünk nevében üjtjük Excellentiádnak forró, hálás köszöneteinket azon 100 o. é. frt könyöradományáért, melyet nagyérdemű, s jó lelkipásztorunk ftdő Balás Antal ur közbejöttével a mai napon kiosztani kegyeskedett: és imádkozunk a gondviselés nagy Atyjánál, hogy Excellentiád drága élete felett örködjék; azon súlyos betegsége enyhítésére pedig, melyről siró kebellet értesültünk, nyajtsion menynevi orvost, ha földi kezek nem használhatnak, s tartsa meg az Isten az egyházban, számtalan szegény híveinek buzgó és kegyes apostolául. Adjon még hosszszas évekig az étellel való küzdésre agg napjaiban állandó jóegészséget, hogy a szegényebb igazhívóit és szükölködőbb községeit több tekintetben pártfogolhassa, gyamolihassa, s majd midőn magához szólítandja, a szentek társaságában örvendezvén, könyöröghessen ott is értünk bünös gyermekeiért!

Apostoli szt. kezeinek csókolása mellett vagyunk Excellentiádnak, Csik-Szt. Simon, 1880. máj. 14-én, háladatos szolgálai: Dávid János, főbíró, Gergely Károly, jegyző.

— **D. a J. Kr.!** Nagyméltóságú püspök ur! Ke-gyelmes Atyám! A csik-szent-simoni tüzkárosultak föl-

segélése alkalmával Excellentiád magos ajándékát zo frt osztrák értékben,*) meglepő örömmel vettem ftdő Balás Antal helyi plébános ur kezeiből.

Kegyeskedjék Excellentiád — a különben is szivemben élő — hálaérzelmeim megújítása mellett, legkegyesebb ajándékáért, gyermeki legmélyebb hála-köszönetemet elfogadni, mely abból áll, hogy Excellentiádat az isteni bölcs gondviselés az emberiség hasznára, minden jónak öröme, alázatos alátvalói javára, de különösen a szerencsétlenek és szűkölködők felségelésére még sokáig tartsa meg.

Részemről nem mulasztom el naponkint forrón esedezni a mindenjök adójához: adja vissza Excellentiádnak elveszített egészségét, hogy mind végig vidám napok koszorúzzák nemes tettekben gazdag, közhasznu, áldásteljes életét.

Magamat magas kegyeiben ajánlottan, főpásztori fölszentelt kezei csókolva, mély hódolattal öröklök Nagyméltóságodnak Csik Szt. Simonon, május 17. 1880. legkisebb szolgálja. Gergely József, kántor-tanító.

— A magyar szent-korona tudományos megvizsgálása. A budai királyi palotában máj. hó 10—11-én érdekes s maradandó tudományos becsü műveletet, a magyar szent-korona s királyi jelvények tudományos megvizsgálását és régészeti méltatását hajtotta végre az Akadémia bizottsága, a koronaöröknek, az országgyűlés küldöttségének, a hercegprimásnak, miniszterelnöknek s számos udvari méltóságnak jelenlétében. Egy csapat koronaörségi legénységtől megelőzve és követve a koronaörség zárfa la közt vonult az imponans díszes menet az udvari kápolna felett levő koronahelyiséghez. A régi szerkezetü tömör vasajtónak elrosdásodott lakatai csak bajjal és hosszabb erőlködés után voltak felnyithatók, s engedtek bemenetelt a szűk helyiségbe, hová alig fért be a vagy 50 személyből álló csoport. A terem közepén volt elhelyezve egy emelvényen az aranyszövevel betakart vasláda, a melyben a korona és a királyi jelvények vannak elzárva; egy a falhosszában levő egyszerű üveges szekrénybe pléhtokban a királyi palást, e szekrény polczain a koronáznál használni szokott löszerszámok stb. A nehéz vasláda és a palástot tartalmazó pléhtok innen átszállított a vendég-terembe, hol a vasláda 4 testőr által kivont karddal őrzött emelvényre helyeztetett el, míg a koronaörségből 12-en az előszobát szállták meg. Ekkor a pecsétek ünnepélyes levétele vette kezdetét. Ez könnyen ment; de nem volt oly könnyű az 1867 óta nem érintett lakatoknak és főműzárnak (mely 12 záryelvvel bir) kinyitása. A hogy végre sikerült, a hercegprimás a jelenlévőknek feszült figyelme között kivette a ládából a fehér selyembe burkolt koronát, a jogart, a királyi almát, és szent István kardját, melyeket a veres bársonnyal befödött asztalra tett. Közülök a hercegprimás legelőször is a koronát bontotta fel. Ezután kibontatott a jogart, utána a királyi alma és szent István kardja. A jelenlévők

egy-től-egyig megszemlélték és kezükbe vették a koronázási jelvényeket. Végre felnyitattott a bádogszelencze, mely szent István palástját tartalmazza. A palástnak megszemlélése után a minisztertanács jegyzője a koronát tartalmazó vasládában elhelyezett okiratok közül kivette az 1867. június 11-dikén felvett jegyzőkönyvet, a melynek felolvasása közben konstatáltatott, hogy a ládában elhelyezett korona és koronázási jelvények egy-től-egyig épségben megvannak.

Erre a korona a koronázási jelvényekkel együtt átadatott az Akadémia bizottságának a tudományos szempontból való vizsgálat megejtése végett. A bizottság a szent koronát 21 különféle helyzetben lefényképezette, annak egyes részeit Rauscher tanár által lefestette. Másnap a koronáról, jogarról és a királyi almáról ismét tizenkét kép készítettett s a királyi palást is lefényképeztetett. A bizottság elkészülvén munkájával, a koronázási jelvények kivételéről jegyzőkönyv vétetett fel, s ugy a küldöttség tagjai, mint az udvari méltóságok megszemlélték ezután a koronát s a koronázási jelvényeket, a melyek egyenkint a vasládába tétettek be. Erre a láda bezáratott és a pecsétezés céljából a ládára egy négyszögletü tafotaszövet tétetett, a melyet a záron keresztül huzott selyem zsinórokkal együtt lepecsételtek. A lepecsételés a következőképen ment végbe: Az első főudvarmester Hohenlohe herczeg a koronás királyi pecsétjét a láda födelének közepére nyomta. Ezután balra a felső sarkon az első főudvarmester, az alsón pedig az első királyi biztos Thurn-Taxis herczeg helyezte el pecsétjét. A jobb oldalon a felső sarkon a második királyi biztos báró Mondel Frigyes, ez alatt a közepén az országbíró Mailáth György és az alsó sarkon a hercegprimás Simor János bibornok pecsételte le a tafotaszövetet. A királynak pecsétje fölött az első, ez alatt pedig a második koronaör helyezte el pecsétjét.

Ezután ugy a koronát és a többi koronázási jelvényeket tartalmazó láda, mint a palástot tartalmazó bádogszelencze négy magyar testőr és a magyar koronaörség tizenkét legénye kíséretében fentebb említett helyre vitetett vissza. Az elhelyezés után a vasajtózat zár illesztetett.

A szent koronának, ugy mint azt ez alkalommal a bizottság találta, részletes leírását ide iktatjuk:

A korona merő aranyból van, mely a rajtalévő drágakövekkel és gyöngyökkel együtt 4 fontot és 8 latot nyom. Az alsó vékony gyöngyabroncsból és balkez felől négy-négy, hátulsó részéről pedig egy arany lánczocska függ le. E lánczoscák mindegyikének végén szafir és rubin kövekből készült lilium van. A koronát összesen 53 szafir, 50 rubin, 1 smaragd és 338 valódi gyöngy díszíti. Elöl a két vékony gyöngyabroncs között lévő homlokkarikának közepéből egy aranyba foglalt és köröskörül apró boglárocskákkal ékített háromszögletü nagy zafirkó van, melytől jobbra Mihály, balra pedig Gábriel arkangyal képe látható. Őket két négyszögletü rubin választja el György és Demeter görög szentektől. A felső vékony gyöngyabroncson felül a sziv-alaku szafir kö fölött egy domboru pajzs látható, melynek közepén a Megváltó van ábrázolva, a kiki-

*) A kántortanítónak, ki egymaga védte a már cserepeiben potlogzó iskolát, nem tekintve arra, hogy csüre láncokban állott s le is égett talpig, — elismerő atyai szavai a nmlgu Főpásztornak, Szerk.

rályi székében ülven, jobb kezének mutató ujját égfelé emelve tartja, bal kezében pedig egy bezárt könyv van. Feje aransugarakkal vétetik körül, testét sarkig érő kötös fedi, s mind jobbról, mind balról egy élő fa áll feléje fordított koronával. A korona hátsó részén egy nyolczszegletű szafir van, melyet a kiesettiek helyébe II. Mátyás 1608-ban tétetett be. Az e felett lévő domboru pajzsban van Ducas Mihály görög császár képe. Alatta görögül a következő felírás olvasható: Ducas Mihály, a rómaiaknak Krisztusban hívő királya. Jobbjában egy ritka formájú királyi pálczát, baljában pedig egy hegyével aláfelé fordított kardot tart. Tőle jobbra Konstantinus császári ágyból származott római király; balra pedig fején nyílt koronával II. Géza látható, kinek jobb kezében kettős kereszt, bal kezében pedig visszafelé fordított kard van. Alatta görögül a következő felírás olvasható: Geobitz hívő fejedelem törökök királya. E két fejedelem képén túl egy-egy négyszögletű setéztöld jaspis és ezek en túl jobbra Demjén és balra Kosmos képe látható. A korona hátulsó karikájának felső párkáztján Ducas Mihály képe mellett mindkét oldalon 9-9 keleti gyöngy van. A négy oldalról felnyúló arany abroncsokon, melyeknek szélein apró kerek rubinok és keleti gyöngyök helyezvék el, nyolcz apostol képe és neve látható: a Krisztus háta megettí felnyulón felül sz. János, alul sz. Bertalan, ennek átellenében Ducas Mihály háta megettí felnyulón felül sz. Jakab, alul sz. Tamás, a jobb kéz felőlí felnyulón sz. Péter, alul sz. András, végre a balkéz felőlí felnyulón felül sz. Pál, alul sz. Fülöp van. A korona tetején ferde helyzetben a szent kereszt jele látható. A korona határozottan a szt. István kori Sylveszter-féle szent korona; ezt kétségtelen né teszi a Nyitramegyé en talált 1070-ból származó korona részeivel való összehasonlítás is, melyeknek darabjait a Muzeumból Pulszky magával felvitte.

Irodalom.

— Megjelent és beküldetett:

„Isten és a világ szelleme“ Pünkösztvásárnap-i szentbeszéd. Irta: Dr. Kanyurszky György, a kalocsai érseki nagyobb papneveldeben a keleti nyelvek és mind két követségi Szentírás, a férfi tanítóképzdeben a német és iller nyelvek tanára; papneveldei tanulmányi felügyelő, hittudor. Elmondatot szerző által a budapesti belvárosi plébánia templomban 1880. Különnyomata Katholikus Hitzónok IV. kötetéből. —

E beszédet valóban azon Szentlélek szelleme, tisztító és égető tüze járja át, kinek hathatós és csodálatos működését az apostolokban, Jézus egyházában és a hívő szivekben oly megragadó s mégis mesterkéletlen, sok helyt költői magasságig emelkedő ékesszólással — eseteli a szerző-szónok. Nem is csodálat, ha olyan remeknek találok azt, mikor a legelső pün-

köst, — sőt még azt is jóval megelőző századok keresztény eszméinek mai napig érlelt gyümölcseül tekinthetem! Ilyen beszéd valóban csak százados eszmék győzelme és áthagyományozása következtében születhetik ma néhány nap vagy talán óra alatt is! De a járt uton oly alakban járni, hogy a 19 százados kereszténységnek mindig avuló s mégis mindig újnak maradó eszméi a szívek és elmékre hatást gyakoroljanak — ez a szónoki művészet mesteri földadata s ebben van az igaz hirdető főérdeme — mit e beszéd olvasása is eszünkbe juttat.

A napi események köréből

— **Urnapija** valódi diadala volt az oltárszentség-ségben jelenlevő Üdvözítőnek. A derült égen ragyogó nap sugarai is üdvözlétet látszottak mosolyogni a nagy ünnepek. A székesegyház a szó szoros értelmében zsulóság megtelt hívőkkel. A szent misét, mely alatt a papnövendékek énekeltek, ugyszintén a körmenetet is mélt. Lönhárt Ferencz nagyprépost és cz. püspök ur fényes díszegédlettel tartotta. Az oltár-állomások ez alkalommal is dicséretére váltak az illetők vállásos buzgalmana. Különösen diszelgett a kir. törvényszék kapujában emelt oltár, mely Joksman Nándor törvényszéki elnök vallásos érdeklődését annál inkább hirdette, mert maga is két bíró környezetében az egész körmenet alatt közvetlenül a szentség után lépdelt. Nemkülönbén kedvesen hatott a tűzrakatánya mellett fegyverekből emelt s hadijelvényekkel díszített oltár is. Körmenet alatt minden állomásnál az ezen alkalomra kirendelt katonaság oly szabatos diszlövéseket tett, hogy ugy a vezénylő tiszt, mint a legénység meg lehetett magával elégedve, mert a publicum a maga részéről ezen meglegedésnek hangos nyilatkozatokban is kifejezést adott.

— **Az udvarhelyi esperes kerületben** is nemsokára létesülni fog a „kath. néptanítók egylete.“ Az előkészületek megtételével A n d r á s y József, zetelaki al-esp. pléb. van megbizva, ki a munkálattal anynyira elkészült már, hogy junius hó első felében az alakuló gyűlést is megtarthatja.

— **Krajczár-egyletet** — árvák és szegény tanoncok fölségélyezésére — alapított ugyancsak A n d r á s y József zetelaki alesperes plébános + Fenyélen, K. Keményfalván és Szovátán. Alapítótagsági díj 5 frt. pártülási évenként 2 frt, rendes tagsági évenként 30 kr. Szívünk mélyéből üdvözöljük ezen jóra való törekvést.

Alvinczen. mult urnapiján a mise kezdetén szinte szerencsétlenség történt az ottani sz.-ferencziak templomában, ha jókor észre nem veszik, hogy a főoltáron levő fályoldiszitmény lángot kapott. Nagyobb szerencsétlenség bekövetkezése a gyors eloltás által megelőztetett.

— **Sajtó hiba javítása.** Lapunk mult számának 167. ik oldala első hasábján a 22-ik sorban „olcsóbb“ helyett „dicsőbb“ olvasandó.

Kiadja: Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat. Szerkesztő-bizottság. Felelős szerkesztő: BIRÓ BÉLA. Szerkesztőtársak: BALOGH IGNÁCZ, CSERNI BÉLA, CSISZÉR JÁNOS, Dr. TÓDOR JÓZSEF.